

SVET GORENJSKIH SINDIKATOV

SLOVENSKI TRG 3, 4000 KRANJ
Tel.: (04) 231 98 00, telefax: (04) 231 98 01
E-mail: sgs@siol.net

Novinarska konferenca SGS: "KDO IZGUBLJA Z GORENJSKO RECESIJO?"

Kranj, 18. junij 2009

<http://www.gorenjski-sindikati.si>

SVET GORENJSKIH SINDIKATOV

SLOVENSKI TRG 3, 4000 KRANJ
Tel.: (04) 231 98 00, telefax: (04) 231 98 01
E-mail: sgs@siol.net

GOSTITELJI

Boštjan ADAMLJE	-	Sindikat ISKRA ISD
Leon GROS	-	Sindikat ISKRATEL
Bojan JANČAR	-	Sindikat ISKRA MIS
Stipe MAJSTOROVIČ	-	Sindikat FILTRAUTO
Bojan KOŠIR	-	Sindikat HIDRIA PERLES
Janez PODGORELEC	-	Sindikat ZVEZDA
Suzana ŠENK	-	Sindikat SAVATECH
Mateja TAVČAR	-	Sindikat MERKUR GROUP
Jasna ERMAN	-	pravna služba SGS
Nežka BOZOVIČAR	-	pravna služba SGS
Veronika POTOČNIK	-	pravna služba SGS
Adolf SITAR	-	sekretar SGS
mag.Rajko BAKOVNIK	-	predsednik SGS

OB ROBU

Agonija družbe **SANDY d.o.o.**:

- zasebna tekstilna družba s Slovenskega Javornika, ki je nadaljevala proizvodnjo nekdanjih Gorenjskih oblačil in v najboljših časih zaposlovala več kot **100 delavcev**
- po odhodu približno **50 delavk**, konec leta 2008 zaide v nepremostljive likvidnostne težave, zaradi česar **34 delavcev s** pomočjo pravne službe SGS uveljavi izredno odpoved pogodbe o zaposlitvi
- lastnik in direktor **Andrej Šumi** se izogiba stečaju ali likvidaciji in poplačilu terjatev delavcev (neizplačane plače, odpravnine, jubilejne nagrade...), zato SGS na podlagi pooblastil bivših zaposlenih vloži **38 tožb**
- že več kot **8 mesecev** torej traja boj bivših zaposlenih za poplačilo svojih pravic, ki mu žal še ni videti konca

OB ROBU

Stečaj družbe EKOSPEKTER d.o.o.:

- zasebna družba za vzdrževanje delovnega in bivalnega okolja iz Kranja, ki je v najboljših časih zaposlovala več kot **200 delavcev**
- začetek stečaja: **03. julij 2006**; predvideni zaključek stečaja: **junij 2009**
- v maju 2009 je bila opravljena prva in tudi zadnja prednostna razdelitev, pri čemer so bile upoštevane prednostne terjatve nekdanjih zaposlenih: **plače in nadomestila plač ter odpravnine**
- v stečaju je bilo priznanih 644.926,89 EUR terjatev, katerih upniki so predvsem nekdanji zaposleni, vendar je bilo poplačanih le 63.495,09 EUR terjatev
- stečajna masa je tako zadoščala le za poplačilo **8,55% prednostnih terjatev**

SLOVENSKI TRG 3, 4000 KRANJ
Tel.: (04) 231 98 00, telefax: (04) 231 98 01
E-mail: sgs@siol.net

GORENJSKA - nekaj statistike

- **65.510 = št. zaposlenih 02/2009 (74.735 = 09/2008)** * vir SURS
- **reg. brezposelni:** 12/2008 = **4.546** (09/2008 = 3.685)
05/2009 = **6.118** (oz. 7,2% od vseh v RS)
maj 2009/dec 2008 = **+1.572 oz. +34,6%**
maj 2009/maj 2008 = **+2.314 oz. +60,8%** * vir ZZZ RS
- **prijavljena prosta delovna mesta:**
januar - maj 2008 = 8.513
januar - maj 2009 = 4.926 } **-42,1%** * vir ZZZ RS
- **povprečna plača v RS:**
april 2007 = 1.237,42 EUR/bruto
april 2008 = 1.354,42 EUR/bruto } **+9,5%**
april 2009 = 1.423,19 EUR/bruto } **+5,1%** * vir SURS

GORENJSKA - nekaj statistike

- reg. brezposelni - maj 2009 (PO STAROSTI):*

od 18 - 25	= 10,2%	(627)	
od 25 - 30	= 14,5%	(890)	
od 30 - 40	= 19,8%	(1.212)	
od 40 - 50	= 20,2%	(1.234 od tega 689 žensk)	} 53,3%
od 50 - 60	= 33,1%	(2.026 od tega 918 žensk)	
60 in več	= 2,1%	(127)	

* vir ZZZ RS

- reg. brezposelni - maj 2009 (PO IZOBRAZBI):*

I. - II.	= 42,2%	(2.579)	} 67,0%
III. - IV.	= 24,8%	(1.520)	
V.	= 23,8%	(1.456)	
VI.	= 2,7%	(166)	
VII. - VIII.	= 6,4%	(393)	
brez šole	= 0,1%	(4)	

* vir ZZZ RS

SVET GORENJSKIH SINDIKATOV

SLOVENSKI TRG 3, 4000 KRANJ
Tel.: (04) 231 98 00, telefax: (04) 231 98 01
E-mail: sgs@siol.net

RAZISKAVA – vpliv krize na delo in delovna mesta v gorenjskih podjetjih

~~LTH, ACRONI, ...~~ niso vključeni v raziskavo

Vzorec in čas raziskave SGS:

- **37** (od nekaj več kot 60) sindikatov gorenjskih podjetij – članic SGS
- v sodelujočih podjetjih je nekaj več kot 15.000 zaposlenih (**22,9%** vseh zaposlenih na Gorenjskem)
- dejavnosti sodelujočih: elektro, kovinska, kemična, gumarska, lesna, tekstilna, kmetijska in živilska industrija; grafična, komunalna in dej. zasebnega varovanja; gradbeništvo; trgovina; ...
- na vprašanja so odgovarjali predsedniki sindikatov v podjetjih
- raziskava je potekala v času od 8. do 15. junija 2009

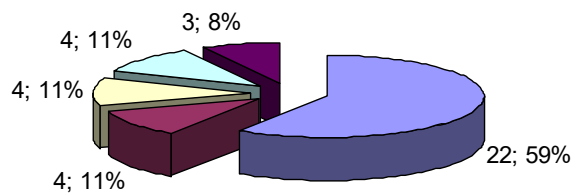
RAZISKAVA – vpliv krize na delo in delovna mesta v gorenjskih podjetjih

SVET GORENJSKIH SINDIKATOV

SLOVENSKI TRG 3, 4000 KRANJ
Tel.: (04) 231 98 00, telefax: (04) 231 98 01
E-mail: sgs@siol.net

Dejavnost delodajalca (N=37)

■ Industrija ■ Gradbeništvo ■ Storitve ■ Trgovina ■ Drugo

- daleč največ anketiranih podjetij je iz dejavnosti industrije (skoraj 60%)
- gradbeništvo, storitve in trgovina pa so zastopani v enakih deležih

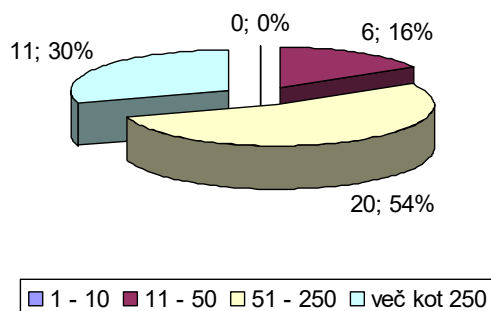
RAZISKAVA – vpliv krize na delo in delovna mesta v gorenjskih podjetjih

SVET GORENJSKIH SINDIKATOV

SLOVENSKI TRG 3, 4000 KRANJ
Tel.: (04) 231 98 00, telefax: (04) 231 98 01
E-mail: sgs@siol.net

Velikost družb po številu zaposlenih (N=37)

- po merilu števila zaposlenih je večina anketiranih **srednjih družb (54%)**
- v raziskavi so srednje in velike družbe skupaj udeležene s **84%**

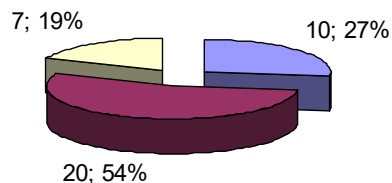
RAZISKAVA – vpliv krize na delo in delovna mesta v gorenjskih podjetjih

SVET GORENJSKIH SINDIKATOV

SLOVENSKI TRG 3, 4000 KRANJ
Tel.: (04) 231 98 00, telefax: (04) 231 98 01
E-mail: sgs@siol.net

Ali je delodajalec prekinil pogodbe zaposlenim preko agencij za posredovanje dela? (N=37)

■ Da ■ Ne ■ Nima takih PZ

- v slabi tretjini podjetij (27%) so bili **prve žrtve krize** zaposleni preko agencij, kar potrjujejo tudi rezultati januarske raziskave (25%)
- čeprav gorenjski delodajalci še zaposlujejo "agencijske" delavce, pa podrobnejše proučevanje (razgovori, intervjuji) pokaže, da gre za cenejše in "drugorazredne" delavce - zaradi manjših delovnopravnih pravic

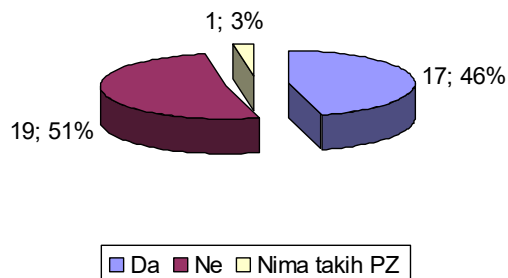
RAZISKAVA – vpliv krize na delo in delovna mesta v gorenjskih podjetjih

SVET GORENJSKIH SINDIKATOV

SLOVENSKI TRG 3, 4000 KRANJ
Tel.: (04) 231 98 00, telefax: (04) 231 98 01
E-mail: sgs@siol.net

Ali je delodajalec prekinil pogodbe zaposlenim za določen čas? (N=37)

- v slabi polovici podjetij (46%) so zmanjšali število PZ za določen čas - v januarski raziskavi je bilo takih manj (31%)
- **negativni trend** zaposlitev za DČ se torej nadaljuje - podrobnejše raziskave pa so še pokazale, da se bistveno krajša tudi obdobje takih zaposlitev (največkrat samo za 1 mesec)

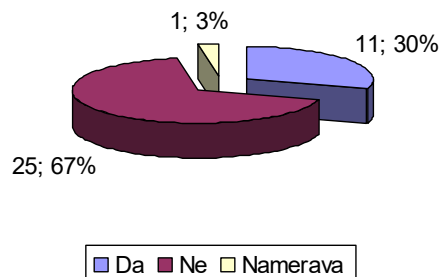
RAZISKAVA – vpliv krize na delo in delovna mesta v gorenjskih podjetjih

SVET GORENJSKIH SINDIKATOV

SLOVENSKI TRG 3, 4000 KRANJ
Tel.: (04) 231 98 00, telefax: (04) 231 98 01
E-mail: sgs@siol.net

Ali je delodajalec uvedel začasno prerazporeditev delovnega časa? (N=37)

- v tretjini podjetij (30%) so uvedli tak ukrep - v januarski raziskavi je bilo takih nekaj manj (25%)
- v SGS ocenjujemo, da gre pri tem za daleč **premalo izkoriščen ukrep**, ki ga dovoljuje že ZDR in s tem omogoča večjo notranjo fleksibilnost zaposlenih

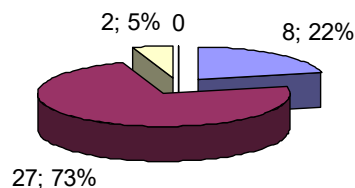
RAZISKAVA – vpliv krize na delo in delovna mesta v gorenjskih podjetjih

SVET GORENJSKIH SINDIKATOV

SLOVENSKI TRG 3, 4000 KRANJ
Tel.: (04) 231 98 00, telefax: (04) 231 98 01
E-mail: sgs@siol.net

Ali je delodajalec uvedel (polni) delovni čas, krajši od 40 ur na teden? (N=37)

Da Ne Namerava Ne zaradi nasprotovanja SINDIKATA

- skrajšanje DČ so uvedli v dobri petini podjetij (22%) - v januarski raziskavi je bilo takih samo 3%
- v tem primeru so rezultati raziskave samo potrdili naše ocene, da ta ukrep ni primeren za večino gorenjskih podjetij (zaradi narave dela, že izkoriščenih notranjih rezerv v preteklosti...)
- nekaterim podjetjem pa ta ukrep pomaga premagovati krizo, če leta ne bo trajala predolgo

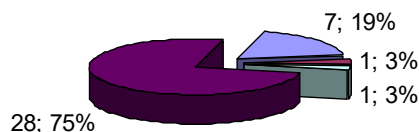
RAZISKAVA – vpliv krize na delo in delovna mesta v gorenjskih podjetjih

SVET GORENJSKIH SINDIKATOV

SLOVENSKI TRG 3, 4000 KRANJ
Tel.: (04) 231 98 00, telefax: (04) 231 98 01
E-mail: sgs@siol.net

Ali je delodajalec ob uvedbi krajšega (polnega) delovnega časa znižal tudi plače? (N=37)

■ Da
■ Ne
■ Ne zaradi nasprotovanja SINDIKATA
■ Samo znižanje brez krajšanja
■ Ni uvedel takega ukrepa

- za znižanje plač so se torej odločili v slabi petini podjetij (19%) - v januarski raziskavi je bilo takih 13%
- v enem primeru pa se je delodajalec odločil samo za znižanje plač, brez krajšanja DČ
- in samo v enem primeru skrajšanja DČ niso avtomatično povezali z zniževanjem plač
- sicer pa so delodajalci prihranili že z ukinjanjem stimulacij, nagrad, ...

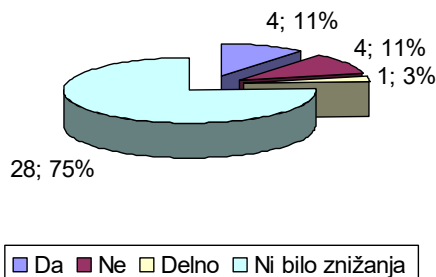
RAZISKAVA – vpliv krize na delo in delovna mesta v gorenjskih podjetjih

SVET GORENJSKIH SINDIKATOV

SLOVENSKI TRG 3, 4000 KRANJ
Tel.: (04) 231 98 00, telefax: (04) 231 98 01
E-mail: sgs@siol.net

Ali je z delodajalcem dogovorjeno povračilo razlike v plači po izhodu družbe iz krize? (N=37)

- kar v polovici podjetij, ki so znižala plače, je bil **sprejet dogovor-sporazum za povrnitev razlike v plači** po izhodu iz krize
- v enem podjetju pa je bilo dogovorjeno **delno povračilo** neizplačanega dela plače
- v vseh primerih je bil tak rezultat posledica vztrajnih pogajanj sindikata(-ov) in nepristajanja na "privatizacijo dobičkov ter socializacijo izgub"

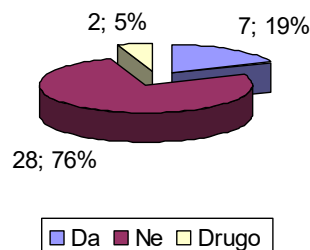
RAZISKAVA – vpliv krize na delo in delovna mesta v gorenjskih podjetjih

SVET GORENJSKIH SINDIKATOV

SLOVENSKI TRG 3, 4000 KRANJ
Tel.: (04) 231 98 00, telefax: (04) 231 98 01
E-mail: sgs@siol.net

Ali je delodajalec zaprosil za delno
subvencioniranje (polnega) delovnega časa?
(N=37)

- doslej samo v enem primeru delodajalec ob skrajšanju DČ ni zaprosil za državno subvencijo
- podrobnejša raziskava je pokazala, da je bil edini razlog v razumevanju, da prejemanje državne subvencije izključuje vsakršno odpuščanje (tako smo ta ukrep razumeli tudi v sindikatih, vendar se je kasneje izkazalo, da žal ni tako)

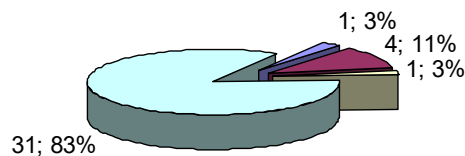
RAZISKAVA – vpliv krize na delo in delovna mesta v gorenjskih podjetjih

SVET GORENJSKIH SINDIKATOV

SLOVENSKI TRG 3, 4000 KRANJ
Tel.: (04) 231 98 00, telefax: (04) 231 98 01
E-mail: sgs@siol.net

Ali (bo) delodajalec subvencijo dodaja(l) k plačam? (N=37)

■ Da ■ Ne ■ Delno ■ Brez odgovora

- *samo v enem primeru v celoti in v drugem primeru le delno dodaja delodajalec prejeto subvencijo k plačam*
- *delodajalci so torej ta državni ukrep razumeli popolnoma drugače kot sindikati*

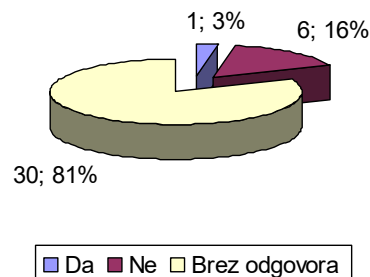
RAZISKAVA – vpliv krize na delo in delovna mesta v gorenjskih podjetjih

SVET GORENJSKIH SINDIKATOV

SLOVENSKI TRG 3, 4000 KRANJ
Tel.: (04) 231 98 00, telefax: (04) 231 98 01
E-mail: sgs@siol.net

Ali (bo) delodajalec v času subvencioniranja odpušča(l) iz poslovnih razlogov? (N=37)

- v enem primeru je torej delodajalec izkoristil tudi **možnost odpuščanja kljub prejemanju subvencije** (Ker vsebina pogodbe med ZZZRS in podjetjem to dopušča!)
- na ta absurd oz. nasprotje med "političnim" namenom tega ukrepa in njegovim praktičnim izvajanjem **smo v SGS protestirali tudi pri MDDSZ**, vendar smo prejeli **negativen odgovor**

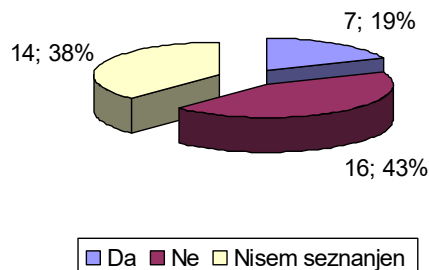
RAZISKAVA – vpliv krize na delo in delovna mesta v gorenjskih podjetjih

SVET GORENJSKIH SINDIKATOV

SLOVENSKI TRG 3, 4000 KRANJ
Tel.: (04) 231 98 00, telefax: (04) 231 98 01
E-mail: sgs@siol.net

Ali delodajalec načrtuje uvedbo
subvencioniranega čakanja na delo? (N=37)

- rezultati dokazujejo, da ta vladni ukrep najbolj ustreza tistim podjetjem (19%), ki so že uporabljala ukrep skrajševanja delovnega časa, vključno s prejemanjem subvencije
- ostala podjetja torej svoje poslovne težave v krizi rešujejo z drugačnimi ukrepi, ki pa zaenkrat še ne posegajo radikalno v kvaliteto dela in življenja v podjetjih
- upamo samo, da kriza ne bo trajala predolgo in močno prizadela tudi teh podjetij

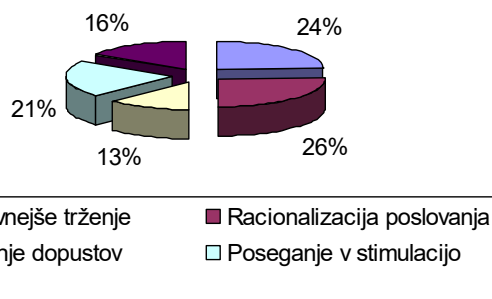
RAZISKAVA – vpliv krize na delo in delovna mesta v gorenjskih podjetjih

SVET GORENJSKIH SINDIKATOV

SLOVENSKI TRG 3, 4000 KRANJ
Tel.: (04) 231 98 00, telefax: (04) 231 98 01
E-mail: sgs@siol.net

Katere dodatne ukrepe je uvedel delodajalec v času krize? (N=37)

- *polovica ukrepov delodajalcev je torej usmerjena v **povečevanje prodaje in zmanjševanje stroškov***
- *med odgovori DRUGO (16%) pa se skrivajo tudi povečana vlaganja v **raziskave in razvoj***
- *dobra tretjina (34%) ukrepov pa je v povprečju usmerjena v **zniževanje že doseženega standarda in pravic zaposlenih***

OCENE IN STALIŠČA SGS

Rezultati raziskave in izkušnje iz naših vsakodnevnih aktivnosti v podjetjih (sestanki, razgovori, pogajanja, reševanje delovnopravnih problemov, ...):

- *Rezultati te raziskave in naše vsakodnevno spremljanje dogajanj v podjetjih nedvoumno kažejo, da je **kriza na Gorenjskem daleč najbolj prizadela predvsem delavce**, njihov delovnopravni položaj in njihovo ekonomsko ter socialno varnost.*
- *Čeprav se morda navidezno zdi, da so **gorenjska podjetja v obdobje krize vstopila nekoliko bolj izkušena**, zaradi velikih sprememb, ki so jih doživljala v zadnjih dvajsetih letih, predvsem zaradi izgube bivših trgov in korenitega krčenja delovno intenzivne proizvodnje z nizko dodano vrednostjo, so bile očitno vse rezerve izkoriščene že v preteklosti.*

OCENE IN STALIŠČA SGS

- *Število registriranih brezposelnih na Gorenjskem, ki zelo izstopa iz slovenskega povprečja in njihova nizka izobrazbena struktura samo še dodatno potrjujeta zamujene priložnosti v preteklosti, ko so kar po vrsti ugašala številna delovna mesta, brez da bi ob tem nastajala tudi nova in z višjo dodano vrednostjo.*
- *Aktualna kriza pa je položaj zaposlenih samo še poslabšala: ob zelo inovativnih (mehkih) oblikah odpuščanja, zniževanju plač, ukinjanju stimulacij, zniževanju raznih dodatkov, prisilnem odrejanju dopustov, prerazporejanju, šikaniranju ipd., so vedno bolj številne tudi kršitve drugih delovnopravnih pravic.*
- *Če k temu dodamo še podatek, da strmo narašča število zaposlenih, ki prejemajo zgolj minimalno plačo, s katero si ne morejo privoščiti dostojnega in človeka vrednega življenja - potem je na mestu ugotovitev, da v kriznih razmerah predvsem **STRAH** (in ne kapital) poganja in obvladuje gorenjska podjetja.*

OCENE IN STALIŠČA SGS

- Kljub posamičnim pozitivnim zgledom, žal naše vsakodnevne izkušnje kažejo, da številni lastniki in menedžerji splošno negativno psihozo ter strah izkoriščajo predvsem v škodo delavcev, kar ne opozarja samo na krizo vodenja, temveč tudi na krizo upravljanja preštevilnih gorenjskih podjetij.
- Tako se v "vseslovenski evforiji" preveč ukvarjamo samo z nekaterimi velikimi tajkuni, ob tem pa ne opazimo številnih manjših lastnikov, ki se ukvarjajo le z upravljanjem (plemenitenjem) svojega premoženja - za dolgoročno razvojno uspešnost podjetij in usodo zaposlenih pa jim ni mar.
- Če povzamemo (raziskavo, naše stike v podjetjih): "Gorenjska podjetja še obvladujejo hudo krizo in težave premagujejo tudi s pomočjo državnih ukrepov (prib. 1/3), ali predvsem z lastnimi ukrepi (prib. 2/3), pri čemer pa največji davek plačujejo delavci, ki vse bolj postajajo le številke ali zgolj figure na šahovnici."

SVET GORENJSKIH SINDIKATOV

SLOVENSKI TRG 3, 4000 KRANJ
Tel.: (04) 231 98 00, telefax: (04) 231 98 01
E-mail: sgs@siol.net

OCENE IN STALIŠČA SGS

Vloga države:

Aktualna kriza je tudi v gorenjskem primeru pokazala oz. razkrinkala vso sprevrženost dosedanjega hazarderskega kapitalizma, ki je najbolj prizadel zaposlene, potem lastnike in tudi državo. Zato od države in v njenem imenu predvsem od vlade pričakujemo **učinkovitejše "protikrizne" ukrepe, doslednejši nadzor in dolgoročne sistemske spremembe, in sicer:**

- čeprav sprejetim protikriznim ukrepom, pri čemer ocenjujemo predvsem subvencioniranje krajšega (polnega) delovnega časa in čakanja na delo, **zamerimo, da ne ohranjajo cene dela in s tem človeškega dostojanstva, le-ti vseeno pomagajo nekaterim podjetjem** (na Gorenjskem prib. 1/5) in tako ohranjajo delovna mesta

SVET GORENJSKIH SINDIKATOV

SLOVENSKI TRG 3, 4000 KRANJ
Tel.: (04) 231 98 00, telefax: (04) 231 98 01
E-mail: sgs@siol.net

OCENE IN STALIŠČA SGS

- pričakujemo pa ukrepe, ki bodo povečali **soodgovornost države** (in tudi lokalnih skupnosti) za **usodo razvojno usmerjenih podjetij** (Iskraemeco...)
- v zvezi z **doslednejšim nadzorom** mislimo tako na nadzor nad izvajanjem (zlorabo) protikriznih ukrepov in delovne zakonodaje v celoti, kot na nadzor nad lastniškim upravljanjem podjetij
- s **sistemskimi spremembami** pa ciljamo na spremembe, ki bodo poudarile vlogo dela in znanja ter socialno funkcijo države: **razvoj ekonomske demokracije** (obvezna participacija zaposlenih pri dobičkih podjetij, večja vključenost zaposlenih v upravljanje podjetij, spodbujanje lastništva zaposlenih) in **dvig minimalne plače**, ki bo vsem zaposlenim omogočila dostojno in človeka vredno življenje

SVET GORENJSKIH SINDIKATOV

SLOVENSKI TRG 3, 4000 KRANJ
Tel.: (04) 231 98 00, telefax: (04) 231 98 01
E-mail: sgs@siol.net

OCENE IN STALIŠČA SGS

Kdo izgublja z gorenjsko recesijo?

Ob vsem povedanem in prikazanih podatkih se nam odgovor na naslovno vprašanje ponuja kar sam po sebi:

"Gospodarska recesija je na Gorenjskem v prvi vrsti in najbolj prizadela delavce ter njihove družine. Prizadela pa je tudi podjetja, razvoj lokalnih skupnosti in nenazadnje tudi državo ter še posebej njeno socialno odgovornost."